

Private ytelsesordninger kan bli fripoliser. Hvorfor og hvor raskt ?

Espen Rye Ellingsen

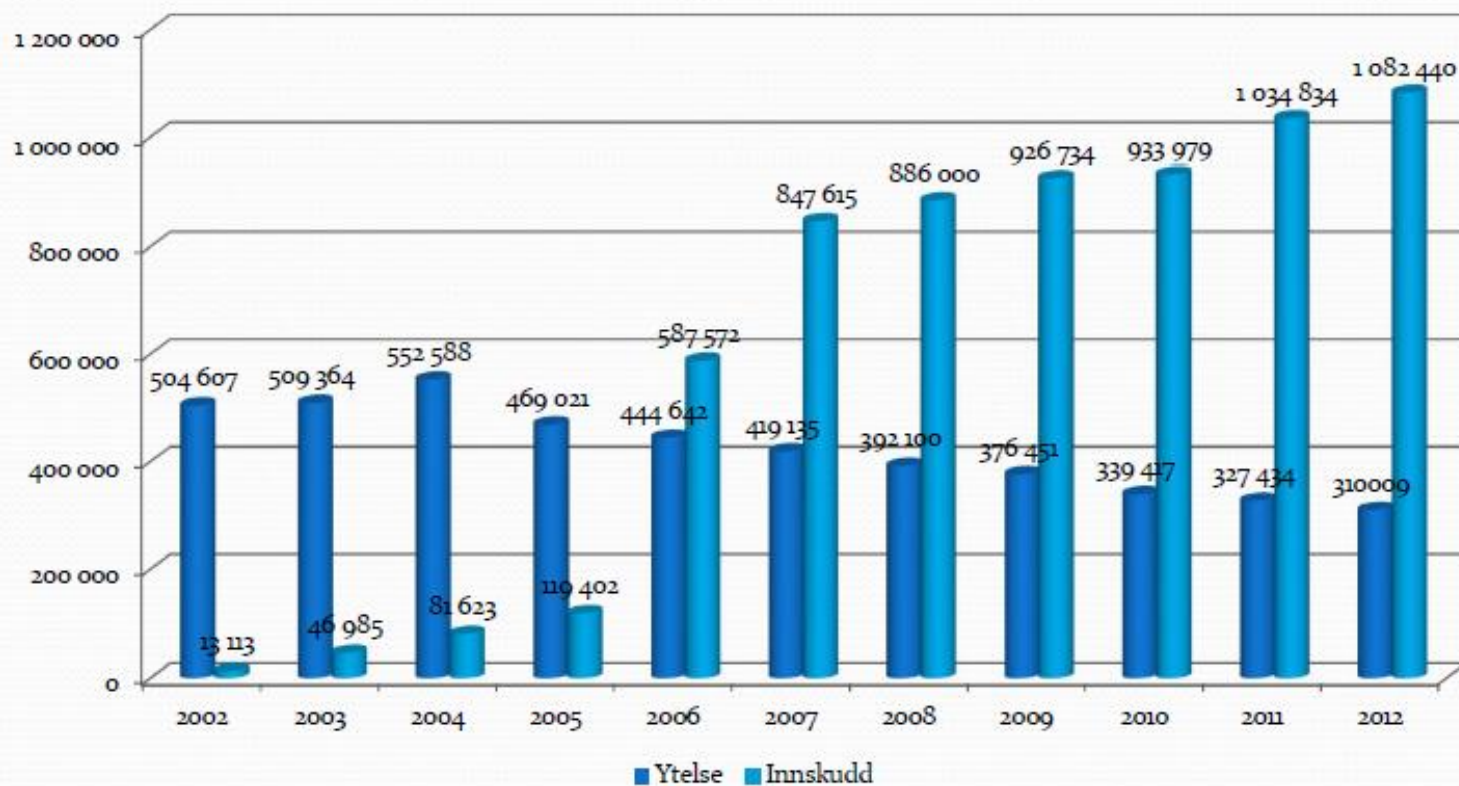
Fagdirektør Aon Norway

13. Juni 2014

Tjenestepensjoner i privat sektor 2002 – 2012

Antall aktive medlemmer i ytelses- og innskuddsordninger

Dagens situasjon

- Det er nå under 300.000 aktive ansatte i ytelsesordninger i privat sektor Norge
- Snittalderen er relativt høy i de lukkede ordningene og en betydelig andel av disse pensjoneres hvert år
 - Enten ved 67 år eller tidligere
- Men dette betyr ikke at det blir flere fripoliser. De fleste pensjoneres ved 67 år, eller tar ut pensjonen straks de pensjonerer seg, slik at de blir pensjonister i en “aktiv ytelsesordning”
 - Får ikke fripolise
 - Bedriftene betaler fortsatt premie for rentegaranti
 - Inntil de velger å avslutte hele ytelsesordningen (alt blir fripoliser)

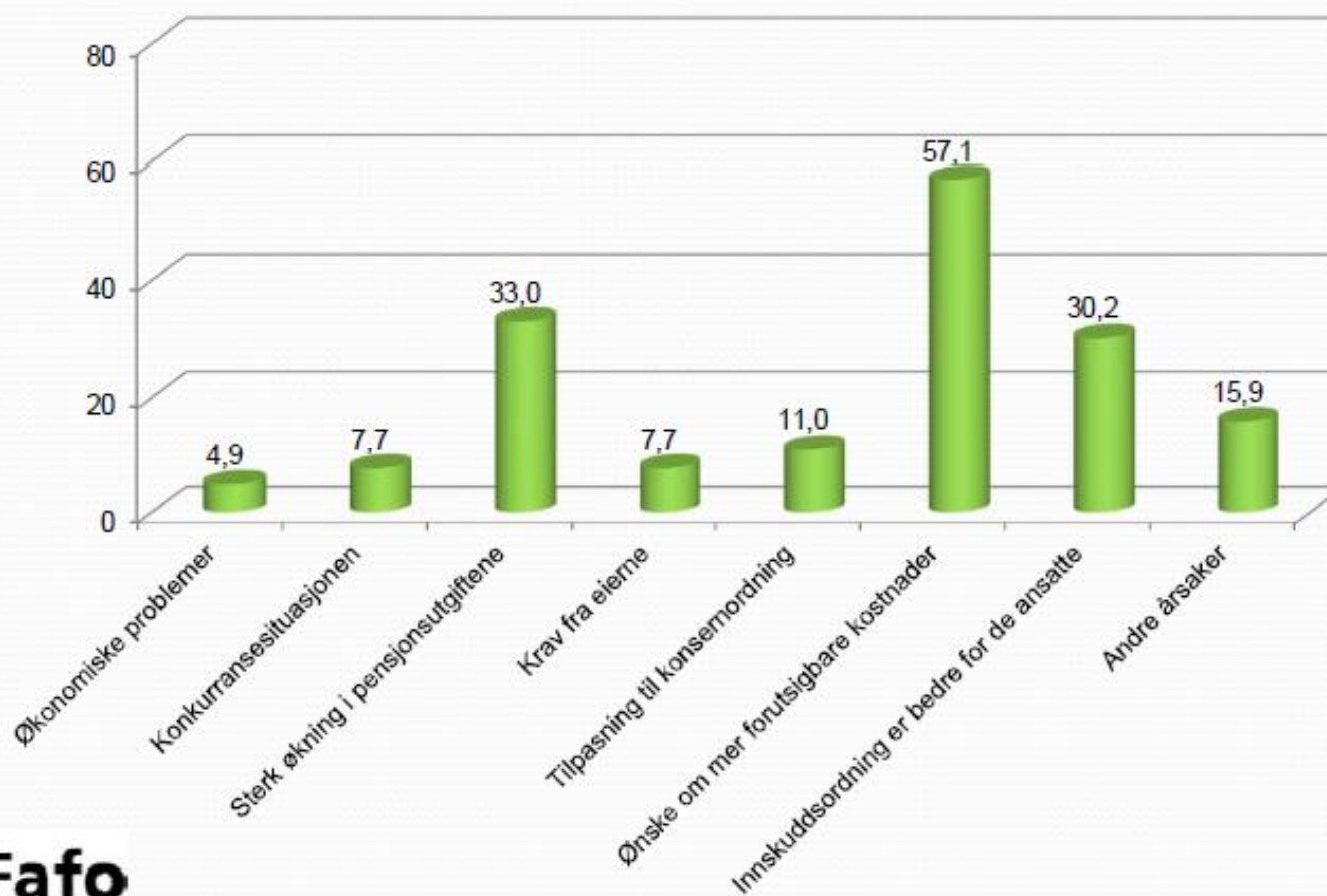
Hvem får fripoliser?

- Ansatte i bedrifter som gjennomfører obligatorisk/frivillig overgang til innskuddsordning (hybrid)
- Ansatte som bytter jobb og meldes ut av ytelsesordningen
- Ansatte som slutter før 67 år, men som ikke starter pensjonsutbetaling fra ytelsesordningen ved fratreden
- Pensjonister i ytelsesordninger som opphører ved overgang til innskuddsordning (hybrid)
- Ansatte i ordninger hvor tilhørende ytelser (EP/BP(UP)) tas bort, eller fripoliseopptjening opphører

Hvorfor?

Hvorfor omdanner norske bedrifter fra ytelse til innskudd?

Survey 2007 – hele privat sektor

Hvorfor fortsetter omdanning av ytelsesordninger?

- Det er nok i hovedsak de samme årsakene til omdanning i dag som i 2007
- De viktigste driverne er nok følgende
 - Økte kostnader i ytelsesordningene
 - Ønske om økt forutsigbarhet
 - Balanseeffekter
 - Krav fra eiere
- Men også svakheter i regelverket for ytelsesordninger påvirker disse prosessene

Svakheter i regelverket for ytelsesordninger

- I praksis har det ikke vært noen tilpasninger i Foretakspensjonsloven, med unntak av muligheten for fleksibel/gradert pensjonering
- Hvorfor gjelder ikke «arbeidslinjen» de gjenværende medlemmene i private ytelsesordninger?
 - Hvorfor blir ikke fremtidig opptjening i ytelsesordningene levealdersjustert?
 - Dette ville bremset overgangen fra ytelse til innskudd og dermed utsatt veksten i fripolisebestanden
 - Tenker man ikke provenyeffekter på disse ordningene?
- Hvorfor har man ikke tilpasset § 15-5 (5) i Foretakspensjonsloven?

Hvorfor har man ikke tilpasset § 15-5 (5) i Foretakspensjonsloven?

- «*Den videreførte ordningen kan ikke endres slik at utformingen av rett til alderspensjon, uførepensjon og etterlattepensjon i de to ordningene gir ytelser som står i et mindre rimelig forhold til hverandre enn på tidspunktet for opprettelsen av ny ordning*»
- Svært mange bedrifter hadde frivillig overgang til innskuddsordning før 2006/2007
 - Disse bedriftene sitter fortsatt igjen med en betydelig andel av ansatte i ytelsesordningen
- Siden den gang er kostnader/premier i ytelsesordningen økt en rekke ganger
 - Fra K1963 til K2005
 - Fra 3 % (kanskje også 4 %) beregningsrente til 2,5 % (2,0%?)
 - Fra K2005 til K2013

Hvorfor har man ikke tilpasset § 15-5 (5) i Foretakspensjonsloven?

- Premien for medlemmene i den lukkede ytelsesordningen har altså økt betydelig, kanskje til og med doblet seg for noen grupper av medlemmer siden lukkingen
 - Og de fleste innskuddsordninger (i de samme bedriftene) er ikke forbedret
- Men bedriften står uten muligheter til å endre den lukkede ytelsesordningen for å motvirke den voldsomme kostnadsveksten siden omdanningen
 - Kan ikke ta bort tilhørende dekningsordninger som EP/BP
 - Kan ikke redusere nivået i ordningen eller redusere utbetalingsperiode
- Men bedriften KAN opphøre hele ordningen
 - Kan ikke ta bort 10 % men kan ta bort 100 %

Hvorfor har man ikke tilpasset § 15-5 (5) i Foretakspensjonsloven?

- Bedrifter med gode rådgivere har i de fleste tilfeller gjort tilpasninger i den lukkede ytelsesordningen da den ble lukket
- Men mange av bedriftene som ville vurdert å fortsette den lukkede ytelsesordningen dersom de kunne motvirke den voldsomme veksten i kostnader, ser seg nødt til å opphøre ordningen for resten av de ansatte – siden det blir for kostbart å videreføre den på dagens nivå
- § 15-5 (5) virker dermed i praksis helt mot sin hensikt
- Så er det også et paradoks at den åpne innskuddsordningen kan forbedres uten at tilsvarende «rimelighetsbetraktninger» må gjøres

Ingen konkurranse i ytelsesmarkedet

- Det er nå heller ingen leverandører som ønsker nye ytelsesordninger eller fripoliser
 - Ikke noe flyttemarked
 - Livselskapene kan nesten sette prisene som de ønsker
 - En kunde i Sparebank 1 Livsforsikring med 3 ansatte må betale kr 600.000 for (manglende) administrasjonsreserve ved opphør av ordningen og utstedelse av fripoliser (30 % av reservene).
- Hvorfor prioriterer man en rask oppbygging av reserver for økt levealder (et svært langsiktig problem) – når man ikke har noen tiltak for å bedre buffersituasjonen i livselskapene eller fleksibiliteten i rentegarantiene?
- Hvorfor må historien gjenta seg igjen- og igjen?
 - Lav aksjeandel når markedene stiger – høy andel når markedene faller

Skal man fortsette å kaste gode penger etter dårlige?

- En betydelig del av premien som fortsatt innbetales til ytelsesordningene vil ende opp som fripolisereserver
- Er det noen parter som er tjent med dette?

Hvor raskt?

Hvor rask vil omdanningen fortsette?

- De bedriftene som fortsatt har mange ansatte i åpne eller lukkede ytelsesordninger «tåler mer» enn andre bedrifter
 - De har opplevd stadig økende kostnader/forpliktelser, men har likevel beholdt ytelsesordningene
 - Fikk et pusterom når OMF renten ble tatt i bruk i regnskapene
- Mange ser også at antall aktive medlemmer i ytelsesordningen (lukket) faller i jevn og rask takt fremover
- Noen venter også på banklovkommisjonens nye regler for ytelsesordninger
 - Vil ytelsesordningen fremover bli rimeligere – eventuelle kompensasjoner til ansatte ved overgang lavere?

Hvor rask vil omdanningen fortsette?

- I noen bransjer (herunder Finansbransjen) venter alle på hva de andre gjør
 - Men hva skjer når den første store gjennomfører full overgang?
- Pensjonskasser har ingen eksterne leverandører å plassere fripolisene hos
 - Kassen må likevel drives videre – mye risiko sponsor uansett ikke blir kvitt
- Det er altså en del som holder igjen en del bedrifter fra å opphøre ytelsesordningene i dag – og dermed veksten i fripoliser

Hvor rask vil omdanningen fortsette?

- Men det er også forhold som virker andre veien
- Kostnadene fortsetter å øke
 - Nylig innføring av K2013
 - Sannsynlig reduksjon i beregningsrenten til 2,0 %
 - Stadig økende snittalder blant gjenværende medlemmer av ytelsesordningen
 - De dyre medlemmene blir synlige
- «Tragisk» forvaltning av pensjonsmidlene i ytelsesordningene
 - Med unntak av enkelte pensjonskasser
- Høye kostnader i ytelsesordningene

Hvor rask vil omdanningen fortsette?

- Mulighet for å erstatte ytelsesordningen med bedre innskuddsordninger enn tidligere
 - Men for de fleste som allerede har lukket ytelsesordningen det er en utfordring at veldig mange ansatte har innskuddsordning allerede
 - En forbedring i innskuddssatser vil øke kostnadene for alle disse medlemmene
- Hybrid oppleves som et godt alternativ for noen
- Bjellesauene vil nok få en viss effekt fremover
 - Hva gjør Statoil?
 - Hva skjer i finansbransjen?
- Krav om endringer i eksisterende ytelsesordninger når neste utredning kommer fra Banklovkommisjonen?

Våre spådommer

- Vi tror ikke på noe skrell av endringer fremover
- Vi tror heller på en fortsatt jevn overgang, hvor medlemmene i ytelsesordningen gradvis reduseres
- Det er vanskelig å spå hvor fort veksten i fripoliser kommer som følge av dette, men også her antar vi det kommer en jevn vekst fremover
 - Men vi vil anta at veksten i fripoliser vil være større enn reduksjonen som følge av at noen etter hvert vil benytte seg av fripoliser med investeringsvalg
 - Samtidig er kanskje ikke de nye fripolisene de som er den største utfordringen
 - Sterke administrasjonsreserveavsetninger for disse nye fripolisene gir en vesentlig reduksjon i «reell rentegaranti»